

Bilaga I. Konsekvensanalys

Konsekvenser för provets kvalitet: Reliabilitet

Reliabiliteten i provet ökas i och med den nya provsammansättningen. Kortfattat kan man sammanfatta reliabiliteten som ett mått på hur stabila mätvärdena i ett test är. Eftersom den nya provsammansättningen innebär att antalet uppgifter ökas från 122 till 160 blir konsekvensen att reliabiliteten i provet som helhet blir högre, då reliabiliteten generellt sett ökar i ett test då antalet uppgifter som ingår i testet ökas.

Konsekvenser för provets kvalitet: Validitet

Även provets validitet förväntas öka i och med de föreslagna förändringarna. Validiteten i ett test, dvs. i vilken utsträckning ett mätinstrument mäter det som man avser att mäta, kan beskrivas på olika sätt. Den *prognostiska validiteten*, dvs. sambandet mellan provresultat och senare studieframgång, förväntas öka med fler uppgifter i provet som mäter analytisk förmåga. De tre nya delprov som införs handlar till stor del om analytiskt tänkande. Denna förmåga är associerad med framgång i högre studier och gäller högskoleutbildning generellt. I linje med detta minskas också det nuvarande delprovet ORD (ordförståelse), som är ett rent ordkunskapstest, i den nya provsammansättningen med 50 procent. Detta delprov ersätts delvis av test på ordförståelse i ett sammanhang, s.k. meningskomplettering.

Med ett ökat inslag av kvantitativa eller analytiska uppgifter ökas också *innehållsvaliditeten* i provet som urvalsinstrument för utbildningar med tekniskt och naturvetenskapligt innehåll i synnerhet. Innehållsvaliditet är den tillförlitlighet med vilken ett mätinstrument representerar innehållet eller funktionerna inom det område mätningen avser. Utprövningsresultaten ger stöd för detta då det visar sig att det finns ett stabilt samband mellan prestationen på de nya kvantitativa delproven och genomgången kurs samt betygsnivå i matematik från tidigare skolformer.

Generellt gäller också att resultat på de nya kvantitativa delproven har ett högt samband med meritvärde från grundskolan och jämförelsetal från gymnasiet. Det delprov som minskas – delprovet ORD – är också det delprov som i nuläget säger minst om prestation i grundskola och gymnasium.

Konsekvenser för olika provtagargrupperns testresultat

Utprovningensresultaten visar att yngre provtagare och provtagare med annat modersmål än svenska gynnas något jämfört med dagens prov. Förkunskaper i matematik blir också av värde för att prestera bra på högskoleprovets alla delar¹.

Könsskillnader i dagens prov finns huvudsakligen på de delar som mäter kvantitativ förmåga. Kopplingen till skolmatematik i de nya uppgifterna som testar kvantitativ förmåga bör dock gynna kvinnor. Utprovningensresultaten visar i linje med detta att skillnaderna på uppgiftsnivå är mindre mellan män och kvinnor i de nya föreslagna kvantitativa delproven jämfört med dagens delprov (NOG och DTK). Å andra sidan adderas alla skillnader till en större skillnad mellan män och kvinnor i totalpoäng för det kvantitativa blocket eftersom antalet uppgifter ökas från dagens 42 till 80 uppgifter.

Socialgruppskillnader i resultat på högskoleprovet är svåra att påverka med förändringar i provinnehåll. Den nya provsammansättningen förändrar inget i detta avseende.

Individer som inte har svenska som förstaspråk gynnas av att den nya provsammansättningen lägger mindre vikt vid verbal förmåga. De föreslagna förändringarna av provinnehållet innebär att analytisk/kvantitativ förmåga får ökad betydelse i högskoleprovet.

Även *yngre* provtagare gynnas av det mindre inslaget av rena ordförståelseuppgifter. Det måste dock poängteras att beskrivningen av ovanstående grupperns provresultat inte nödvändigtvis säger något om resultat på individnivå eftersom det finns stora variationer inom grupperna.

Sambandet mellan *genomgången gymnasieutbildning* och resultat på högskoleprovet är starkt på dagens prov och fortsätter vara det i den nya provsammansättningen. De nya föreslagna kvantitativa uppgifterna i provet har samband med genomgångna kurser och betygsnivåer i matematik i gymnasieskolan. Detta gynnar individer som genomgått studieförberedande program med inslag av matematik eller som tillägnat sig dessa kunskaper på annat sätt. På ett övergripande plan kommer förstås ett högskoleprov med ett ökat inslag av matematik att generellt öka fokus på matematikundervisningen i lägre skolformer.

Den nya provsammansättningen innebär bl.a. att antalet uppgifter med inslag av matematik ökas. Förkunskaper inom matematik varierar bland provtagarna och ger utslag i provresultatet. Även om kvinnor har bättre gymnasiebetyg än män som grupp, gör selektionseffekter att de kvinnor som skriver provet för närvarande i mindre utsträckning än män gått en naturvetenskaplig eller teknisk gymnasieutbildning. Detta faktum måste dock ses i relation till en handfull positiva egenskaper i det nya provet. Förändringen av provet förväntas leda till att provet får högre reliabilitet, högre validitet, mindre språkberoende och kan användas mer flexibelt i urvalet till högskolan. Givet detta, bör antalet kvantitativa uppgifter i provet vara lika många som antalet verbala

¹ I detta sammanhang bör nämnas att godkänt betyg i kärnämneskursen matematik A numera krävs för uppfylla kravet på grundläggande behörighet från ett gymnasieprogram.

uppgifter, men de verbala uppgifterna bör ändå enligt Högscoleverket väga något tyngre i den normerade totalpoäng som överförs till antagningen.

Konsekvenser för konstruktion, tryckning, distribution och rättning

Den nya provsammansättningen innebär att det som idag blir fem provhäften varav ett innehåller utprovningssuppgifter. Provkonstruktionen ökar i och med att antalet uppgifter ökar med 38 uppgifter per provtillfälle eller 76 uppgifter per år, vilket är en ökning med ca 30 procent. Tryckningen blir något dyrare då det blir något fler sidor i provhäftena. Distributionen av provet påverkas inte. Rättningen av provet påverkas marginellt då något fler otydliga svarsmarkeringar kommer att behöva kontrolleras en extra gång. Det är dock lika många sidor totalt i svarshäftet.

Konsekvenser för provgenomförandet

Provgenomförandet förändras inte i något avseende genom den nya provsammansättningen. Provtiden är oförändrad för de skrivande och det är samma antal provhäften.

Vad tycker provtagarna om den nya provsammansättningen?

Ett antal personer, ca 15 000, har genomfört antingen det verbala blocket eller det kvantitativa blocket.

Provtagare som har genomfört det nya verbala blocket har en mycket positiv inställning till det nya verbala blocket. Man är framför allt positiv till det nya delprovet meningskomplettering och till den kortare textmassan i läsförståelseprovet. Att disponera tiden själva för de fyra delproven inom varje block upplevs också som positivt av två tredjedelar, en liten andel –tio procent – har en negativ inställning medan övriga saknar åsikt.

Inställningen till den nya kvantitativa delen är försiktigt positiv. 60 resp. 50 procent av provtagarna som genomfört den nya kvantitativa delen tycker att de nya delproven XYZ (algebra) och KVA (kvantitativa jämförelser) ska vara med på högskoleprovet. Detta ska jämföras med 70 procent som har preferens för de nuvarande delproven NOG och DTK.

Provdeltagarna blev även tillfrågade om hur de trodde att deras resultat skulle påverkas av en utökning av antalet kvantitativa uppgifter. En stor del av provdeltagarna hade svårt att bedöma hur deras resultat skulle påverkas och detta gällde, av naturliga skäl, framför allt de provdeltagare, som genomfört de verbala uppgifterna och därmed inte visste hur de kvantitativa uppgifterna såg ut. Trots detta är det bara en tredjedel av provtagarna som svarat att fler kvantitativa uppgifter skulle påverka deras provresultat negativt. En tredjedel är positiva och resten har svarat att de inte kan bedöma eller att förändringen saknar betydelse.

Resultatet från enkäten kan sammanfattas som mycket positivt med tanke på att provdeltagarna aldrig hade sett det nya provformatet eller fått någon information före provdagen.

Konsekvenser för individer med funktionshinder

Anpassade prov för individer med funktionshinder kommer att kunna erbjudas i samma utsträckning som idag. Idag erbjuds anpassningar av provsituationen för vissa funktionshinder. Dessa är dyslexi, olika synskador samt rörelsehinder. Individer med dyslexi kan komma att gynnas något av den nya provsammansättningen då textmängden minskas. Nya prov för gravt synskadade behöver tas fram i form av punktskriftsprov och upplästa prov.

Konsekvenser för en kommande digitalisering av provet

De förändringar som föreslås av provsammansättning är positiva för en eventuell digitalisering av provet i framtiden. Uppgifterna på de nya delproven har ett kortfattat, okomplicerat format och är flervalfrågor, vilket medger automatisk rättning. En antal långa lästexter i det nuvarande provet tas bort och ersätts av kortare texter vilka medger bättre överblick vid en datorskärm.

Ekonomiska konsekvenser

En tabell med uppskattade ekonomiska konsekvenser för provet som helhet finns i Bilaga 3. Sammanfattningsvis beräknas utvecklingskostnaden bli 2 mkr år 2010 för den nya provsammansättningen. Kostnaderna beror till stor del på att nya prov för funktionshindrade måste tas fram samt även övningsprov och reservprov för den ordinarie gruppen. När utvecklingsarbetet är färdigt år 2010 kommer tillkommer en ökad kostnad årligen med ca 1 mkr som härrör från det faktum att provet får 30 % fler uppgifter och att antalet delprov blir 8 i stället för som idag 5 till antalet. Dessa kostnader ryms inom provets nuvarande budget de närmaste åren (2010-2011). Dessutom pågår för närvarande ett antal projekt som minskar kostnaden för administrationen för provprocessen som helhet, vilket gör att utfallet totalt år 2011 blir plus minus noll. Provets ekonomi efter år 2011 är svår att skatta pga. att provet i dagsläget är helt avgiftsfinansierat och ekonomin blir då helt avhängig av antalet provdeltagare.